ECLI:LV:AT:2017:0921.11092086113.1.L

Lieta Nr. 11092086113
SKK-343/2017
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Augstākā tiesa
LĒMUMS
Rīgā 2017.gada 21.septembrī

Augstākā tiesa šādā sastāvā:
tiesnese Inguna Radzeviča,
tiesnesis Voldemārs Čiževskis,
tiesnese Anita Poļakova

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar apsūdzētā /pers. B/ un viņa aizstāves Ainas Bērziņas kasācijas sūdzībām par Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 27.oktobra lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2015.gada 21.aprīļa spriedumu
/pers. B/, personas kods /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 116.pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 6 gadiem 6 mēnešiem un policijas kontroli uz 2 gadiem.

[2] Ar Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2015.gada 21.aprīļa spriedumu /pers. B/ atzīts par vainīgu un sodīts pēc Krimināllikuma 116.panta par citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu (slepkavību).

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka noziedzīgais nodarījums izdarīts šādos apstākļos.

2013.gada 15.augustā, izmeklēšanā precīzi nenoskaidrotā laikā, /pers. B/, būdams alkohola ietekmē, /adrese/ strīda laikā ar /pers. D/, būdams saniknots un agresīvi noskaņots, slepkavības nolūkā paņēma koka nūju un ne mazāk kā trīs reizes iesita ar to /pers. D/ pa galvu. /pers. B/ darbību rezultātā /pers. D/ tika nodarīti šādi miesas bojājumi: galvas apvidū – smagi dzīvībai bīstami miesas bojājumi, kas atrodas tiešā cēloņsakarībā ar nāves iestāšanos; kakla apvidū – vidēji smagi miesas bojājumiem, kas izraisa ilgstošu veselības traucējumu uz laiku, ilgāku par 21 dienu; roku apvidū – maznozīmīgi miesas bojājumi.

Pēc minēto miesas bojājumu iegūšanas /pers. D/ tika nogādāts Rīgas Austrumu slimnīcā, kur 2013.gada 18.augustā miris.

Pēc nozieguma izdarīšanas /pers. B/, būdams pārliecināts, ka /pers. D/ ir nonāvēts, no notikuma vietas aizgāja.

[3] Ar Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 27.oktobra lēmumu, iztiesājot lietu apelācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētā /pers. B/ apelācijas sūdzību, Rīgas pilsētas Ziemeļu rajona tiesas 2015.gada 21.aprīļa spriedums atstāts negrozīts.

[4] Par Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 27.oktobra lēmumu apsūdzētais /pers. B/ un viņa aizstāve A. Bērziņa iesnieguši kasācijas sūdzības.

[4.1] Apsūdzētais /pers. B/ savā kasācijas sūdzībā lūdz nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā, kā arī pārkvalificēt viņa darbības no Krimināllikuma 116.panta uz Krimināllikuma 125.panta trešo daļu, norādot, ka viņam nav bijis nodoma nonāvēt /pers. D/.

Savu lūgumu /pers. B/ pamatojis ar šādiem argumentiem.

[4.1.1] Apelācijas instances tiesa nolēmumā nepilnīgi atspoguļojusi liecinieces /pers. G/ liecības. Minētā lieciniece norādījusi, ka tad, kad /pers. B/ atgriezies ar asiņainu koka pagali, viņš izskatījies tā, it kā nesaprastu, kas notiek, un teicis, ka jādodas mājās. Apelācijas instances tiesa liecinieces /pers. G/ liecības šajā daļā nolēmumā nav ietvērusi.

[4.1.2] Lietā veiktās tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinums nav objektīvs, jo eksperti nav ņēmuši vērā ziņas par viņa saslimšanu un tās ārstēšanā pielietotajiem medikamentiem. Minēto medikamentu iespaidā noziedzīgā nodarījuma laikā viņam bijušas halucinācijas, taču eksperti nepamatoti secinājuši, ka viņš ar psihisku slimību neslimo. Šāds ekspertu atzinums ir pretrunā ar faktu, ka sakarā ar psihisku saslimšanu viņam noteikta invaliditāte līdz mūža beigām. Sakarā ar neobjektīvo eksperta atzinumu viņš vairākkārt pieteicis noraidījumu ekspertam, taču atkārtotu ekspertīzi veicis tas pats ārsts.

[4.1.3] Apsūdzībā nepamatoti norādīts, ka /pers. B/, būdams pārliecināts par to, ka /pers. D/ nogalināts, no notikuma vietas aizgājis. Lietā nav nekādu pierādījumu tam, ka viņš būtu pārbaudījis, vai cietušais ir dzīvs vai miris. Tāpat apsūdzībā nepamatoti norādīts, ka /pers. B/ no notikuma vietas aizgājis. Viņš pats minēto faktu neatceras, taču no liecinieku liecībām izriet, ka viņš palicis notikuma vietā, līdz ieradusies policija.

[4.1.4] Tiesas nolēmumā atspoguļotas liecības, kuras viņš nekad nav sniedzis, proti, par to, ka viņš ar /pers. D/ vēlējies vienīgi izkauties.

[4.1.5] Tiesā nav nopratināti liecinieki /pers. H/ un /pers. I/. Lietas izskatīšanas laikā atklājies, ka liecinieki maldinājuši policijas darbiniekus, norādot adreses, kurās viņi faktiski nedzīvo. Vienlaikus tiesai bijis zināms, ka abi liecinieki piedalās Metadona programmā slimnīcā, taču viņa lūgums par liecinieku nogādāšanu tiesā no slimnīcas ticis noraidīts. Tādējādi tiesa apzināti nav izdarījusi visu iespējamo, lai nogādātu liecinieku uz tiesas sēdi.

Turklāt apelācijas instances tiesa ir pievienojusies pirmās instances tiesas secinājumiem par to, ka liecinieku /pers. H/ un /pers. I/ liecību ticamība ir apšaubāma, jo minētie lieciniekі ir lietas iznākumā ieinteresētas personas, taču vienlaikus norādījusi, ka /pers. H/ un /pers. I/ liecības papildina citus lietā iegūtos pierādījumus.

Apsūdzētā ieskatā, liecinieku /pers. H/ un /pers. I/ liecībām ir būtiska nozīme, jo, pamatojoties uz šīm liecībām, viņa apsūdzība grozīta uz smagāku. Nenopratinot minētos lieciniekus tiesā, pārkāpts Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta trešās daļas d) apakšpunkts.

[4.1.6] Apsūdzētais lūdz piemērot Kriminālprocesa likuma (domājams – Krimināllikuma) 49.pantu un noteikt viņam sodu, kas ir zemāks par minimālo robežu, kāda par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu paredzēta likumā, jo uz lietas izskatīšanas brīdi apelācijas instances tiesā viņš atrodas apcietinājumā jau 3 gadus un 2 mēnešus, kas ir gandrīz puse no viņam noteiktā soda termiņa.

[4.2] Apsūdzētā /pers. B/ aizstāve A. Bērziņa savā kasācijas sūdzībā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas nolēmumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai, pamatojoties uz šādiem argumentiem.

[4.2.1] /pers. B/ darbības pret /pers. D/ kvalificējamas pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas. Noskaidrojot vainīgā nodoma saturu, apelācijas instances tiesai bija jāpamatojas uz izdarītā noziedzīgā nodarījuma apstākļu kopumu, īpaši ņemot vērā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas veidu, rīkus un rīcību pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas, kā arī jāizvērtē vainīgā un cietušā attiecības pirms noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas un citi apstākļi, kas var liecināt par vainīgā nodomu.

[4.2.2] Lietā nav pārbaudītas visu liecinieku liecības.

Apelācijas instances tiesa, nenoklausoties tiesas sēdē liecinieku /pers. K/ (domājams – /pers. I/) un /pers. H/ liecības, ir ierobežojusi apsūdzētā tiesības uzdot minētajiem lieciniekiem jautājumus un saņemt atbildes, savukārt tiesas atsauce nolēmumā uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumu ir nepamatota, jo Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2011.gada 15.decembra spriedumā ir norādījusi, ka apsūdzētajam kriminālprocesā jābūt efektīvai iespējai apstrīdēt apsūdzības pierādījumus, taču /pers. B/ šāda iespēja bija liegta.

Tādējādi apelācijas instances tiesa, izskatot kriminālietu, nav izvērtējusi formālās tiesiskās saistības, ko Latvija uzņēmusies 1997.gadā, pievienojoties Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai, un līdz ar to pieļāvusi Krimināprocesa likuma 574.panta 2.punkta pārkāpumu.

Motīvu daļa

[5] Augstākā tiesa atzīst, ka Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 27.oktobra lēmums atstājams negrozīts, bet apsūdzētā /pers. B/ un viņa aizstāves A. Bērziņas kasācijas sūdzības noraidāmas.

[5.1] Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot lietu, nav pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumus un tādus Krimināprocesa likuma pārkāpumus, kas varētu būt par pamatu apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai vai grozīšanai.

Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka pirmās instances tiesa, izlemjot apsūdzētajam /pers. B/ celtās apsūdzības pamatotību, pareizi novērtējusi lietā iegūtos pierādījumus un izdarījusi pamatotus secinājumus par apsūdzētā vainīgumu un viņa noziedzīgo darbību kvalifikāciju pēc Krimināllikuma 116.panta, kā arī noteikusi apsūdzētajam sodu, kas atbilst izdarītajam noziedzīgajam nodarījumam un apsūdzētā personībai.

Ievērojot to, ka pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts, apelācijas instances tiesa atbilstoši Krimināprocesa likuma 564.panta sestajai daļai atzinusi par iespējamu pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus neatkārtot.

Izvērtējusi apsūdzētā /pers. B/ apelācijas sūdzības argumentus par to, ka viņam nav bijis nodoma nonāvēt /pers. D/, tiesa atzinusi, ka apsūdzētā darbības pareizi kvalificētas pēc Krimināllikuma 116.panta kā slepkavība. Savus atzinumus šajā daļā tiesa pamatojusi ar liecinieku /pers. G/, /pers. H/ un /pers. I/ liecībām, kuras atzinusi par ticamām, norādot, ka tās apstiprina un papildina cita citu, turklāt minētie lieciniekі ir lietas iznākumā neieinteresētas personas, kurām ar apsūdzēto bija labas vai neitrālas attiecības. Tāpat apelācijas instances tiesa norādījusi, ka par apsūdzētā nodomu izdarīt /pers. D/ slepkavību liecina gan pielietotās vardarbības veids un intensitāte, vairākkārt iesitot /pers. D/ ar vienu metru garu koka nūju, gan nodarīto miesas bojājumu daudzums, gan to lokalizācija dzīvības funkciju nodrošināšanai svarīgā ķermeņa daļā – galvā. Pamatojoties uz lietā iegūtajiem pierādījumiem tiesa noraidījusi apsūdzētā /pers. B/ apgalvojumus par to, ka viņam nav bijis nodoma tīši nonāvēt /pers. D/.

Augstākajai tiesai nav pamata apšaubīt šādus apelācijas instances tiesas atzinumus. Apelācijas instances tiesas lēmums atbilst Krimināprocesa likuma 511., 512. un 564.panta ceturtās daļas prasībām, tajā izvērtēti lietā iegūtie pierādījumi un tiesas atzinumi pamatoti ar šiem pierādījumiem. Pierādījumi vērtēti to kopumā un savstarpējā sakarībā. Kasācijas instances tiesa atbilstoši Krimināprocesa likuma 569.panta pirmajai un trešajai daļai kriminālietu pēc būtības neiztiesā, lietas faktiskos apstākļus neskaidro un pierādījumus lietā no jauna neizvērtē. Krimināprocesa likuma prasību pārkāpumus pierādījumu novērtēšanā apelācijas instances tiesā, kas varētu būt par pamatu tiesas nolēmumu atcelšanai, Augstākā tiesa nekonstatē. Savukārt apsūdzētā un viņa aizstāves viedoklis par citādu lietā iegūto pierādījumu novērtējumu, ja pierādījumu vērtēšanā nav pieļauti Krimināprocesa likuma pārkāpumi, nevar būt par pamatu tiesas nolēmuma atcelšanai.

[5.2] Pirmās instances tiesa, kuras sniegto pierādījumu vērtējumu apelācijas instances tiesa atzinusi par pareizu, ir izvērtējusi papildu stacionārās tiesu psihiatriskās ekspertīzes atzinumu un secinājusi, ka tā apšaubīšanai nav tiesiska pamata.

Augstākā tiesa atzīst par nepamatotiem apsūdzētā /pers. B/ kasācijas sūdzībā izteiktos apgalvojumus par to, ka ekspertu atzinums ir neobjektīvs, jo eksperti nav ņēmuši vērā to, ka viņš bijis uzskaitē pie psihiatra un ilgstoši lietojis dažādas zāles. No tiesas lēmuma par papildu stacionārās ekspertīzes noteikšanu un no ekspertu atzinuma redzams, ka ekspertīzes veikšanai ekspertu rīcībā nodoti visi krimināllietas materiāli, /pers. B/ ambulatorā pacienta medicīniskā karte no Rīgas Centrālcietuma, /pers. B/ stacionārā slimnieka medicīniskās kartes un slimības vēstures no Rīgas Psihiatrijas un narkoloģijas centra, /pers. B/ ambulatorā pacienta medicīniskā karte no ambulatorās aprūpes centra Pārdaugavā, kā arī iepriekš veikto tiesu psihiatrisko ekspertīžu rezultāti.

Izskatāmās lietas ietvaros /pers. B/ veikta stacionārā tiesu psihiatriskā ekspertīze un papildu stacionārā tiesu psihiatriskā ekspertīze. Abās ekspertīzēs ekspertu komisijas sastāvā piedalījušies tiesu psihiatrijas eksperti /pers. O/ un /pers. P/. Augstākā tiesa norāda, ka minētais apstāklis pats par sevi nevar būt par pamatu, lai atzītu, ka minētie eksperti, veicot ekspertīzes, atradušies interešu konfliktā. Krimināprocesa likuma 196.panta otrā daļa noteic, ka papildu ekspertīzi var uzdot izdarīt tam pašam ekspertam. Nekādus citus argumentus, kas ļautu apšaubīt ekspertu /pers. O/ un /pers. P/ objektivitāti, apsūdzētais /pers. B/ kasācijas sūdzībā nav norādījis. Savukārt apsūdzētā kasācijas sūdzībā izteiktie apgalvojumi par to, ka viņš ekspertam vairākkārt pieteicis noraidījumu, neatbilst lietas materiāliem.

[5.3] Iepazinusies ar lietas materiāliem, tostarp tiesas sēžu protokoliem un tiesas sēdes skaņu ierakstu, Augstākā tiesa secina, ka liecinieces /pers. G/ un apsūdzētā /pers. B/ liecības abu zemāko instanču tiesu nolēmumos kopumā atspoguļotas pareizi, atbilstoši viņu liecinātajam tiesas sēdē. Pretēji apsūdzētā /pers. B/ kasācijas sūdzībā norādītajam, pirmās instances tiesa, kuras sniegto pierādījumu vērtējumu apelācijas instances tiesa atzinusi par pareizu, spriedumā ir izklāstījusi liecinieces /pers. G/ liecības par to, ka brīdī, kad /pers. B/ pienācis viņai klāt, viņš izskatījies tā, it kā nesaprastu, ko izdarījis, un teicis, ka jādodas mājās (*tiesas sprieduma 3.lapa*).

[5.4] Augstākā tiesa atzīst par nepamatotiem apsūdzētā un viņa aizstāves kasācijas sūdzībās norādītos apgalvojumus par to, ka tiesa, nenopratinot

tiesas sēdē apsūdzības lieciniekus /pers. H/ un /pers. I/, pārkāpusi apsūdzētā Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta trešās daļas d) apakšpunktu.

[5.4.1] Eiropas Cilvēktiesību tiesa savos nolēmumos vairākkārt norādījusi, ka Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta trešās daļas d) apakšpunkts paredz principu, ka pirms apsūdzētā notiesāšanas visi pierādījumi pret viņu parasti jāuzrāda viņa klātbūtnē publiskā tiesas sēdē. Vienlaikus pirmstiesas izmeklēšanas gaitā iegūto liecību izmantošana par pierādījumiem kā tāda nav pretrunā ar 6.panta trešās daļas d) apakšpunktu pie nosacījuma, ka tiek ievērotas aizstāvības intereses. Parasti šīs intereses pieprasa, lai apsūdzētajam būtu dotas adekvātas un atbilstošas iespējas apšaubīt un nopratināt apsūdzības lieciniekuviņa liecību sniegšanas laikā vai arī vēlākā tiesvedības posmā (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1991.gada 26.aprīļa sprieduma lietā Asch pret Austriju 27.rindkopu, 2006.gada 16.novembra nolēmuma lietā Klimentyev pret Krieviju 124.rindkopu*). Gadījumā, ja nopratināt lieciniekus ir neiespējami tāpēc, ka viņus nav iespējams atrast, atbildīgajām iestādēm, tostarp tiesai, ir jāpieliek saprātīgas pūles, lai nodrošinātu šo lecinieku klātbūtni (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2003.gada 13.novembra sprieduma lietā Rachdad pret Franciju 25.rindkopu, 2006.gada 8.jūnija sprieduma lietā Bonev pret Bulgāriju 43.rindkopu)*.

Tādējādi viena no prasībām, kas izriet no iepriekšminētā vispārējā principa, ir tā, ka gadījumā, ja liecinieks uz tiesas sēdi nav ieradies, jāpastāv pamatotam liecinieka neierašanās iemeslam.

[5.4.2] No lietas materiāliem redzams, ka pirmās instances tiesa vairākkārt sūtījusi lieciniekiem /pers. H/ un /pers. I/ pavēstes, gan vairākkārt piemērojusi viņiem piespiedu atvešanu, taču lecinieki uz tiesu nav ieradušies, bet viņu piespiedu atvešanu nav bijis iespējams īstenot, jo nevienā no norādītajām adresēm lecinieki nebija sastopami (*1.sējuma 275., 280.lapa; 2.sējuma 114., 134., 139., 164., 174.lapa*). Turklāt pirmās instances tiesa nolūkā noskaidrot lecinieku atrašanās vietu, pamatojoties uz prokurores tiesas sēdē norādītajām ziņām, pieprasījusi informāciju no VSIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" par to, vai lecinieki piedalās Metadona un Buprenorfīna programmā (*2.sējuma 110.lapa*). Uz tiesas pieprasījumu no VSIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs" tika saņemta atbilde par lecinieku /pers. H/ un /pers. I/ ārstēšanās gaitu. Minētajā atbildē tika norādīta lecinieces /pers. I/ adrese, kura iepriekš tiesai nebija zināma (*2.sējuma 117., 118.lapa*). Uz nākamo tiesas sēdi tiesa atkārtoti piemērojusi lieciniekiem /pers. H/ un /pers. I/ piespiedu atvešanu, taču norādītajās dzīvesvietās lecinieki nebija sastopami, tāpēc viņu piespiedu atvešanu nebija iespējams nodrošināt. Par liecinieci /pers. I/ no policijas saņemta informācija, ka norādītajā adresē tika sastapta lecinieces māte, kura paskaidroja, ka lieciniece pēdējos divus mēnešus dzīvo Ķengaragā pie sava drauga, kura precīza adrese nav zināma (*2.sējuma 174.lapa*).

Pastāvot šādiem apstākļiem, pirmās instances tiesa 2015.gada 20.aprīļa tiesas sēdē atzinusi, ka tiesas process ilgstoši tiek kavēts, tiesas iespējas lecinieku nogādāšanai uz tiesu ir izsmeltas, un ir pamats atzīt, ka lecinieki /pers. H/ un /pers. I/ izvairās no ierašanās tiesā.

Ievērojot minēto, pirmās instances tiesa, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 501.panta 4.punktu, nolasījusi liecinieku /pers. H/ un /pers. I/ pirmstiesas kriminālprocesā sniegtās liecības (*2.sējuma 152.lapa*).

[5.4.3] No lietas materiāliem redzams, ka arī apelācijas instances tiesa pēc apsūdzētā /pers. B/ lūguma nodrošināt lecinieku /pers. H/ un /pers. I/ klātbūtni lietas izskatīšanā vairākkārt sūtījusi minētajiem lieciniekiem pavēstes un vairākkārt piemērojusi piespiedu atvešanu, taču lecinieki uz tiesu nav ieradušies, bet viņu piespiedu atvešanu nav bijis iespējams īstenot, jo nevienā no norādītajām adresēm lecinieki nebija sastopami (*3.sējuma 36., 89., 99.lapa*). Turklāt lietas materiāliem pievienoti pasta paziņojumi ar liecinieka /pers. H/ parakstu par tiesas pavēstes saņemšanu uz divām tiesas sēdēm (*3.sējuma 25., 62.lapa*), taču liecinieks, būdams informēts par tiesas sēžu laiku un vietu, uz tiesu neieradās un par savas neierašanās iemesliem tiesai nav ziņojis. Savukārt lieciniecei /pers. I/ 2016.gada 19.maijā izsniegta pavēste par ierašanos tiesā 2016.gada 6.jūnijā, ko apliecina viņas paraksts (*3.sējuma 79.lapa*), taču lieciniece, būdama informēta par tiesas sēdes laiku un vietu, uz tiesu neieradās un par savas neierašanās iemesliem nav ziņojusi. 2016.gada 27.oktobra tiesas sēdē prokurore norādīja, ka pārbaudījusi datus par lieciniekiem /pers. H/ un /pers. I/ Informācijas centra datu bāzē un pārliecinājusies, ka neviena no norādītajām personām neatrodas apcietinājumā. Lieciniecei /pers. I/ citā kriminālprocesā piemērots drošības līdzeklis – nodošana policijas uzraudzībā, taču, sazinoties ar atbildīgo policijas darbinieku, noskaidrots, ka /pers. I/ uz reģistrāciju policijas iecirknī ne reizi nav ieradusies.

Ievērojot minēto, apelācijas instances tiesa atzina, ka lecinieki /pers. H/ un /pers. I/ izvairās no ierašanās tiesā, un, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 501.panta 4.punktu, nolasīja liecinieku pirmstiesas kriminālprocesa laikā sniegtās liecības (*tiesas sēdes audio protokols – 3.sējuma 104.lapa*).

[5.4.4] Turklāt Eiropas Cilvēktiesību tiesa, interpretējot Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta trešās daļas d) apakšpunktu, savos nolēmumos vairākkārt norādījusi arī uz to, ka minētā tiesību norma var būt pārkāpta ne tikai tajā gadījumā, ja netiek minēti pamatoti iemesli lecinieka neiztaujāšanai, bet arī tajā gadījumā, ja notiesāšana tiek balstīta tikai vai izšķirošā mērā uz apgalvojumiem, ko izteikusi persona, kuru apsūdzētajam nav bijis iespējams iztaujāt, pat ja procesa virzītājs ir izdarījis visu, ko no tā saprātīgi varēja sagaidīt, lai nodrošinātu šādas personas ierašanos (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2011.gada 15.decembra sprieduma lietā Al-Khawaja un Tahery pret Apvienoto Karalisti 120.punktu, 2012.gada 2.oktobra sprieduma lietā Mitkus pret Latviju 101.punktu*).

Tādējādi otra prasība, kas izriet no vispārīgā principa par apsūdzētā tiesībām uz visu pret viņu iegūto pierādījumu uzrādīšanu viņa klātbūtnē tiesas sēdē, ir tā, ka tiesai jāizvērtē, vai to liecinieku, kurus apsūdzētajam nav bijis iespējams iztaujāt, pirmstiesas kriminālprocesa laikā sniegtās liecības nav atzīstamas par būtisku pierādījumu, kas var izšķirt lietas iznākumu un vai tādā gadījumā apsūdzētā vainīguma pamatošana ar šādām lecinieku liecībām nepārkāpj apsūdzētā tiesības uz aizstāvību tādā apmērā, kas nav savienojams ar Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.pantā ietvertajām garantijām.

Izvērtējusi lecinieku /pers. H/ un /pers. I/ pirmstiesas kriminālprocesa laikā sniegtās liecības atbilstoši šim nosacījumam, apelācijas instances tiesa atzinusi, ka šīs liecības nav vienīgais vai izšķirošais apsūdzētā /pers. B/ vainīguma pierādījums, tās vienīgi apstiprina un papildina lecinieces /pers. G/ liecības, tādēļ ir izmantojamas pierādīšanā un apsūdzētā /pers. B/ vainīguma pamatošanā.

Augstākajai tiesai nav pamata apšaubīt šādus apelācijas instances tiesas atzinumus.

[5.4.5] Augstākā tiesa atzīst, ka abu zemāko instanču tiesas ir izdarījušas visu, ko no tām saprātīgi varēja sagaidīt, lai nodrošinātu lecinieku /pers. H/ un /pers. I/ ierašanos uz tiesas sēdi, taču tas nav izdevies, tādēļ apelācijas instances tiesa saskaņā ar Kriminālprocesa likuma normām pamatoti nolasījusi minēto lecinieku pirmstiesas procesā sniegtās liecības. Tiesa ir izvērtējusi šo liecību nozīmīgumu apsūdzētā vainīguma pierādīšanā un atzinusi, ka tās nav vienīgais un izšķirošais apsūdzētā vainīguma pierādījums, bet vienīgi apstiprina un papildina citus lietā iegūtos pierādījumus.

Ievērojot minēto, Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa, izmantojot lecinieku /pers. H/ un /pers. I/ pirmstiesas kriminālprocesa laikā sniegtās liecības apsūdzētā /pers. B/ vainīguma pamatošanā, nav pārkāpusi Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta trešās daļas d) apakšpunktā, kā arī Kriminālprocesa likuma 15.un 20.pantā paredzētās apsūdzētā tiesības uz aizstāvību un taisnīgu tiesu.

[5.5] Apsūdzētā /pers. B/ kasācijas sūdzībā ietvertā lūguma izlemšana par viņam noteiktā soda samazināšanu, piemērojot Krimināllikuma 49.pantu, neietilpst kasācijas instances tiesas kompetencē. Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmajai un trešajai daļai kasācijas instances tiesa lietā iegūtos pierādījumus un sodu ietekmējošos apstākļus no jauna neizvērtē, jo tas ietilpst to tiesu kompetencē, kas skata lietu pēc būtības.

[6] Ievērojot minēto, Augstākā tiesa atzīst, ka apsūdzētā /pers. B/ un viņa aizstāves A. Bērziņas kasācijas sūdzībās norādītie argumenti apelācijas instances tiesas nolēmuma atcelšanai nav guvuši apstiprinājumu. Apelācijas instances tiesas lēmums atbilst Kriminālprocesa likuma 511., 512. un 564.panta prasībām. Iztiesājot lietu, apelācijas instances tiesa nav pieļāvusi Krimināllikuma pārkāpumus vai Kriminālprocesa likuma būtiskus pārkāpumus

šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kā arī nav pārkāpusi Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.pantā ietvertās apsūdzētā tiesības uz aizstāvību un taisnīgu tiesu, tādēļ apelācijas instances tiesas nolēmums atstājams negrozīts.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, Augstākā tiesa

nolēma:

atstāt negrozītu Rīgas apgabaltiesas 2016.gada 27.oktobra lēmumu, bet apsūdzētā /pers. B/ un viņa aizstāves A. Bērziņas kasācijas sūdzības noraidīt.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnese I. Radzeviča

Tiesnesis V. Čiževskis

Tiesnese A. Poļakova